

Priopćenje za javnost br. 20/54
OBJAVLJUJE SE ODMAH
19. veljače 2020.

Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431 USA

Izvršni odbor MMF-a zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a s Republikom Hrvatskom za 2019. godinu

Dana 14. veljače 2020. Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) zaključio je konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a¹ s Republikom Hrvatskom za 2019. godinu, pri čemu je razmotrio i usvojio mišljenje Misije MMF-a bez sazivanja sastanka².

U 2019. Hrvatska je petu godinu za redom ostvarila solidan gospodarski rast, ponovno u velikoj mjeri temeljen na privatnoj potrošnji i turizmu. Rast zaposlenosti je robustan, plaće i nadalje rastu, a uvozne cijene pomogle su održati inflaciju prigušenom. Veća apsorpcija sredstava iz fondova EU-a vjerojatno će dovesti do povećanja javnih ulaganja u narednim godinama. Uz daljnju snažnu potrošnju, očekuje se da će se višak na tekućem računu platne bilance smanjiti i prijeći u umjeren manjak, dok će se gospodarski rast blago usporiti. Očekuje se nastavak smanjenja javnog i inozemnog duga.

Tempo fiskalne konsolidacije nastavio se usporevati u 2019., pri čemu se ocjenjuje da će proračun biti blizu ravnoteže. Očekuje se da će nedavno ugovoreno povećanje plaća u javnom sektoru dovesti do porasta tekuće potrošnje u 2020. Iako će gospodarska aktivnost nastaviti generirati izdašne proračunske prihode, očekuje se da će se u 2020. ostvariti blagi manjak proračuna, djelomično uslijed dodatnih smanjenja poreza. Potencijalne bi obveze također mogle u narednim godinama stvarati pritisak na saldo proračuna.

Monetarna politika i nadalje je primjereno akomodativna u okviru sidra deviznog tečaja. Višak likvidnosti bankovnog sustava nastavlja rasti, a kamatne stope su i nadalje niske. Bankovno kreditiranje stanovništva i dalje je u porastu. Hrvatska narodna banka (HNB) izdala je preporuku bankama da budu pažljivije pri odobravanju dugoročnih neosiguranih potrošačkih kredita. Bankovni je sustav u cjelini i nadalje dobro kapitaliziran i likvidan, a udio neprihodonosnih kredita nastavlja se smanjivati. HNB se i nadalje koristi trenutnim okolnostima za povećanje međunarodnih pričuva.

¹ Na temelju članka IV. Statuta Međunarodnoga monetarnog fonda, MMF održava, obično svake godine, bilateralne razgovore sa zemljama članicama Fonda. Misija Fonda posjećuje dotičnu zemlju članicu, prikuplja gospodarske i financijske informacije i razgovara s dužnosnicima zemlje o gospodarskim kretanjima i politikama zemlje. Nakon povratka u sjedište Fonda, članovi Misije pripremaju izvješće koje je temelj za raspravu Izvršnoga odbora MMF-a.

² Izvršni odbor donosi odluke u okviru tzv. LOT postupka kada se Odbor složi da se prijedlog može razmotriti bez sazivanja formalnih rasprava.

Hrvatska trenutno planira ulazak u tečajni mehanizam ERM II sredinom 2020. godine, te u konačnici ulazak u europodručje.

Ocjena Izvršnog odbora

Hrvatsko gospodarstvo ostvarilo je dobre rezultate no potrebno je ubrzati konvergenciju s EU-om. Hrvatsko je gospodarstvo ojačalo u proteklih pet godina. Tome je u velikoj mjeri pridonijelo čvrsto upravljanje proračunom i vješta politika središnje banke. Posljedično, smanjen je javni dug kao i kamatne stope, čime se stvorio prostor za snažnu ekspanziju privatnog sektora temeljenu na potrošnji. Snažan turizam pomogao je tekućem računu platne bilance. Nezaposlenost se smanjila, plaće rastu, a inflacija je i nadalje prigušena. No, u posljednjem desetljeću Hrvatska je tek neznatno smanjila odstupanje od prosjeka EU-a u pogledu dohotka po stanovniku, a emigracija mladih i nadalje je problem. Vanjska pozicija Hrvatske uglavnom je u skladu s fundamentima i poželjnim postavkama politika.

Teško stečeni fiskalni rezultati krhki su i treba ih pažljivo čuvati. Dok se omjer javnog duga i BDP-a nastavlja smanjivati zbog snažne gospodarske aktivnosti, fiskalni su rezultati u posljednje vrijeme opterećeni nizom zahtjeva za povećanjem državne potrošnje. Stoga članovi Misije podržavaju odluku vlasti da ne smanje ukupnu stopu PDV-a. Štoviše, članovi Misije preporučuju da se u ovoj fazi ne smanjuju ni bilo koji drugi porezi jer bi se time mogli ponovno stvoriti proračunski manjkovi i narušiti nedavna ostvarenja.

Dinamičnija država ključna je za buduće gospodarske izgled. Trenutačno je proračun previše rigidan i gubi sposobnost poticanja gospodarskog rasta. Članovi Misije preporučuju preusmjerenje prioriteta potrošnje prema povećanju i poboljšanju javnih investicija. Bolja apsorpcija sredstava iz EU fondova mogla bi olakšati to preusmjerenje prioriteta no ona ne može biti zamjena za obuhvatnije reforme troškovne strukture javne uprave, mirovinskog i zdravstvenog sustava, te fiskalnih i teritorijalnih odnosa između različitih razina države. Potrebno je jače modernizirati upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu i njihovo poslovanje kako bi poduzeća u temeljnim područjima mogla bolje podupirati produktivnost gospodarstva. Ubrzavanje digitalizacije javne uprave i primjena tehnoloških unaprjeđenja u svrhu kvalitetnijeg ciljanja socijalnih davanja također bi pomogli u stvaranju dinamičnije države.

Obnavljanje kapitalnog fonda i poboljšanje poslovne klime potaknut će povećanje potencijalnog rasta. Za pozdraviti je nedavno smanjenje administrativnog i fiskalnog opterećenja poslovnog sektora. Članovi Misije potiču daljnji napredak u području jačanja digitalnih javnih usluga i prilagodbe zakonodavstva radi lakše integracije Hrvatske u Jedinstveno digitalno tržište EU-a. Potrebno je eliminirati prepreke u reguliranim zanimanjima i preostale parafiskalne namete. No, poslovna aktivnost ne može napredovati bez obnove kapitalnog fonda. Hrvatska se treba usredotočiti na područja u kojima su potrebna poboljšanja fizičke infrastrukture (npr. željeznica za potrebe prijevoza tereta,

zbrinjavanje krutog otpada i otpadnih voda), istovremeno vodeći računa o poboljšanju svoje tehnološke infrastrukture kako bi se uspjela dobro pozicionirati u sljedećoj generaciji europskih lanaca vrijednosti i proširiti svoju gospodarsku bazu u području informacijske i komunikacijske tehnologije i poslovnih usluga. Politike u primarnom, sekundarnom, tercijarnom i daljnjem obrazovanju trebaju pratiti te promjene.

Treba kontinuirano preispitivati makrobonitetne aktivnosti kako bi se spriječilo prekomjerno kreditiranje. Bankovno kreditiranje privatnog sektora – u prvom redu stanovništva – snažno je. Cijene stambenih nekretnina u glavnom gradu i na obalnim područjima rastu. Iako trenutno nema mnogo razloga za zabrinutost, važno je spriječiti potencijalne probleme u budućnosti. Čini se da je nedavna HNB-ova preporuka bankama da pažljivije odobravaju dugoročne neosigurane potrošačke kredite polučile željene učinke. Dođe li do ubrzanja rasta cijena nekretnina ili prelaska na druge oblike kreditiranja stanovništva trebalo bi dobro razmotriti snažnije nadzorne reakcije. Potrebno je ponovno uspostaviti rad registra obveza po kreditima kako bi se spriječilo gomilanje sistemskih rizika. Trebalo bi razmotriti uključivanje svih dugova u prošireni omjer otplate duga i dohotka. Poboljšanje učinkovitosti stečajnih postupaka (npr. putem izvansudskih nagodbi) pridonijelo bi daljnjem razduživanju privatnog sektora.

Tablica 1. Hrvatska: Odabrani ekonomski pokazatelji

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	Proj.									
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene	(promj. u postotcima, god. prosjek, ako nije navedeno drugačije)									
Rast realnog BDP-a	3,5	3,1	2,7	2,9	2,7	2,5	2,2	2,1	2,0	2,0
Doprinosi:										
Domaća potražnja	3,2	3,8	4,4	3,6	3,4	3,5	2,6	2,6	2,5	2,5
Neto izvoz	0,3	-0,7	-1,9	-0,5	-0,7	-0,9	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5
Nezaposlenost	15,0	12,4	9,9
Stopa inflacije mjerena indeksom potrošačkih cijena (pros.)	-1,1	1,1	1,5	0,8	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4
Štednja i investicije	(kao postotak BDP-a)									
Domaće investicije	21,0	21,8	23,2	25,0	24,8	24,7	25,7	25,2	24,8	24,8
Domaća štednja	23,2	25,2	25,1	26,9	25,8	25,0	25,4	24,8	24,3	24,2
Država	3,3	4,4	5,0	4,7	4,0	4,0	4,1	4,1	4,2	4,3
Ostali domaći sektori	19,8	20,8	20,1	22,2	21,8	20,9	21,3	20,6	20,1	20,0
Operacije proračuna opće države (definicija ESA 2010)										
Prihodi opće države	46,3	46,0	46,5	46,8	46,2	46,3	46,4	46,3	46,1	46,0
Rashodi opće države	47,3	45,2	46,2	46,8	46,5	46,5	46,5	46,4	46,1	46,0
Saldo proračuna opće države	-1,0	0,8	0,3	0,0	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Strukturni saldo 1/	-1,0	0,8	1,6	0,3	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	0,0
Dug opće države 2/	80,5	77,6	74,7	71,5	69,1	67,0	67,1	65,0	63,3	61,8
Platna bilanca										
Saldo tekućih transakcija	2,1	3,4	1,9	1,9	1,0	0,3	-0,1	-0,2	-0,3	-0,4
Kapitalne i financijske transakcije	-2,2	1,5	0,9	-0,2	1,3	1,4	1,5	2,0	1,9	2,2
Inozemna izravna ulaganja, neto	4,3	2,3	1,4	1,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Dug i pričuve										
Bruto međunarodne pričuve (u milijardama eura)	13,5	15,7	17,4	18,3	20,2	21,7	23,1	25,0	26,7	28,6
U postotku kratkoročnog duga (prema preost. razd. do dospijeća)	110,1	117,3	121,6	161,5	166,2	175,4	202,3	217,4	226,4	248,7
U mjesecima uvoza roba i usluga (na osnovi razine u sljedećoj godini)	7,5	7,8	7,9	7,7	7,9	7,8	7,6	7,6	7,5	7,8
Ukupan vanjski dug (postotak BDP-a)	95,9	88,9	82,7	75,9	72,2	68,2	67,3	64,8	62,2	60,0
Novac i krediti	(na kraju razdoblja, promjena u postocima)									
Ukupna likvidna sredstva (M4)	4,7	2,1	5,5
Potraživanja od drugih domaćih sektora 3/	-3,4	-0,8	1,8
Kamatne stope										
Pros. kamatna st. na 12-mj. trezorske zapise (u kunama)	1,0	0,4	0,1	0,1
Kamatna stopa na kredite u kunama (bez val. klauzule, nepodm. iznc)	6,5	6,0	5,7
Tečaj										
Tečaj kune prema euru	7,6	7,5	7,4	7,4
Realni efektivni tečaj (u postot. "negativan predznak" = aprecijacija)	0,3	0,7	1,8
Dodatne informacije:										
Nominalni BDP (u milijardama eura)	46,6	49,1	51,7	53,9	56,2	58,7	58,9	61,5	64,0	66,6

Izvori: Hrvatske vlasti i procjene članova Misije.

1/ Kao postotak potencijalnog BDP-a, isključujući kapitalne transfere javnim poduzećima i jednokratno smanjenje investicija u 2015.

2/ Bruto dug kako je definiran u EU-u prema Sporazumu iz Maastrichta.

3/ Uključuje potraživanja od kućanstava i nefinancijskih poduzeća.